

Taiteen edistämiskeskuksen vastuullisuusraportti vuodesta 2021

Sisällys

1. Viraston sitoutuminen vastuullisen toiminnan kehittämiseen	1
2. Taiteen edistämiskeskus, Taike.....	1
2.1 Vastuullisuuden johtaminen ja hallinto	2
2.2 Vastuullisuustavoitteet.....	3
3. Kädenjälki merkittäväksi tunnistettuun YK:n kestävän kehityksen tavoitteeseen	3
3.1 Organisaation toiminnan kannalta merkittävimmiksi tunnistetut vastuullisuustavoitteet ja alatavoitteet	3
3.3 Viraston käytännön tapausesimerkit	6
4. Jalanjälki eli toiminnan negatiiviset vaikutukset toimintaympäristöön.....	7
5. Raportin laadintatapa	7

1. Viraston sitoutuminen vastuullisen toiminnan kehittämiseen

Taiteen edistämiskeskus (Taie) on tunnistanut omat edellytyksensä toimia vastuullisesti sekä valtion virastona että tehtävissään taiteen ja kulttuurin toimialalla muun muassa tietoisuuden lisääjänä.

Taiken johdon sitoutuminen kestäväan ja vastuulliseen toimintaan varmistaa aiheen sisällyttämisen syksyllä 2022 valmistuvaan viraston strategiaan.

Taie käynnisti kestäväan kehittämisen toimenpiteiden suunnittelun Valtionkonttorin rahoittamassa Kestävät virastot -yhteistyöhankkeessa Museoviraston, Suomenlinnan hoitokunnan ja Kansallisarkiston kanssa vuonna 2021.

Hankkeessa jaettiin aiheeseen liittyvää tietämystä virastojen välillä ja perehdytettiin virastojen henkilöstöä aiheeseen asiantuntijoiden johdolla. Yhteisten toimenpiteiden lisäksi hankkeen virastot edistivät Howspace -alustalla virastokohtaisia suunnitelmia ja materiaaleja kestäväan kehityksen toimenpiteistä.

Taiken johtoryhmä on käsitellyt ja johtajan puolelta hyväksynyt tämän vastuullisuusraportin kokouksessaan 9.6.2022.

2. Taiteen edistämiskeskus, Taie

Taiteen edistämiskeskus (Taie) on asiantuntija- ja palveluvirasto. Se toimii opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla ja ministeriön tulosohjauksessa. Viraston tehtävänä on edistää taidetta kansallisesti ja kansainvälisesti. Kulttuurin edistäminen kuuluu virastolle, mikäli se ei ole minkään muun viranomaisen tehtävänä.

Taiken yhteydessä vertaisarviointia tekevät taidetoimikunnat ja lautakunnat jakavat apurahoja ammattitaiteilijoille ja Taie tukee taiteen alan yhteisöjä valtionavustuksin. Taie saa vuosittain 12 000–13 000 hakemusta. Koronavuodet kuitenkin moninkertaistivat hakemuskäärät. Lisäksi Taie tarjoaa taide- ja kulttuurikentän toimintaa edistäviä asiantuntijapalveluja.

Taiken päätoimipiste sijaitsee Helsingissä ja muut 10 toimipistettä Rovaniemellä, Oulussa, Vaasassa, Kuopiossa, Jyväskylässä, Joensuussa, Tampereella, Turussa, Porissa ja Kouvolassa. Taikessa työskentelee hieman alle 80 asiantuntijaa, joista virkamiehiä on yli puolet.

Asiantuntijatyössä Taite ostaa taide- ja kulttuurialan ammattilaisten osaamista ostopalveluina. Osin työllistään näin taiteen ammattilaisia ja toisaalta levittää tällä toimintatavalla esimerkkiä reilun taiteen ostoperiaatteista, jossa taiteen ammattilaiset saavat asianmukaiset korvaukset työstään sekä kerryttävät muuta sosiaaliturvaansa.

Taide- ja kulttuurialalla ilmastotietoisuus ja kiertotalouden periaatteet on tunnustettu jo pitkään. Myös Taiteen edistämiskeskuksen valtionavustustoiminnassa on mahdollista kehittää arviointiperusteita kestävän kehittämisen mukaisiin toimiin, ja herättää ja levittää tietoisuutta vastuullisesta taiteen tekemisestä ja tapahtumien toteuttamisesta.

Käsillä oleva viraston ensimmäinen vastuullisuusraportti tarkastelee vuoden 2021 toimenpiteitä.

Lisätietoja raportista saa Taiteen edistämiskeskuksen kirjaamon kautta

Kirjaamo@taike.fi

2.1 Vastuullisuuden johtaminen ja hallinto

Taiteen edistämiskeskuksessa on tiedostettu, että kestävyys ja vastuullisuus tulee sisällyttää viraston normaaliin toimintaan. Tämän toteutumiseksi tarvitaan johdon sitoutumisen lisäksi henkilöstön sitoutuminen ja mahdollisuus vaikuttaa oman työn kautta kestävän toiminnan ja vastuullisuuden tunnistamiseen sekä sen juurruttamiseen osaksi yksilön arkityötä. Tämän toteutumiseksi aloitettiin suunnittelu vuonna 2020.

Osana Kestävät virastot -yhteistyöhankkeen toimenpiteitä Taiteen edistämiskeskukseen muodostettiin vuonna 2021 työryhmä pohtimaan toimenpiteitä ja perusteluja kestävän kehityksen valinnoiksi (*Sustainable Development Goals* eli SDG). Työryhmään kuuluivat vastuualueiden päälliköistä johtoryhmän jäsenet Esa Rantanen, taiteen tukemisen päällikkö, Eva-Maria Hakola, kehittämisspäällikkö ja Laura Manninen, viestintäpäällikkö. Työryhmän puheenjohtajana toimi erityisasiantuntija Antti Huntus. Työryhmä kokosi yhteistyöhankkeen työskentelyn perusteella esityksen johdolle viraston toimenpiteiden ja kehittämisen kohteiksi valittavista Agenda 2030 -tavoitekohdista. Työryhmä teki esityksen Taiken johdolle viraston Sustainable Development Goals (SDG)-toimenpiteistä. Johtoryhmä hyväksyi esityksen 6.5.2021.

Taiken ensimmäisen työryhmän työtä jatkamaan on muodostettu uusi suunnitteleva työryhmä, joka työstää tarvittavia tavoitteita ja toimenpiteitä konkreettisemmalla tasolla ja voi osallistaa henkilöstöä toimenpiteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen. Johtoryhmästä ryhmään kuuluu uusi taiteen tukemisen päällikkö Henri Terho ja kehittämisspäällikkö Eva-Maria Hakola. Myös erityisasiantuntija Antti Huntus jatkaa työryhmässä ja lisäksi mukana on viestintäsuunnittelija Liina Paloheimo-Koskipää. Työryhmän on mahdollista kutsua mukaan viraston muita asiantuntijoita tai käynnistää työryhmiä SDG-alakohtien kehittämiseen viraston toiminnassa. Viraston

johto on edelleen sitoutunut kehittämiseen. Johtoryhmän jäsenet vastaavat linjausten ja painotusten valinnasta työryhmässä ja siitä, että tavoitteet ja toimenpiteet päätyvät toimintasuunnitelmiin sekä resursseihin.

Vastuullisuuden kytkeminen viraston prosesseihin on vasta tunnistettu ja tämän vuoksi myös mittarit ja raportoinnin välineet ovat vasta kehittymässä.

2.2 Vastuullisuustavoitteet

Viraston voimassa olevaan tulossopimukseen vuosille 2020–2023 sisältyy jo nykyisin mm. etäkokouksien seuranta sekä matkustamiseen liittyvä vastuullisuus. Vuonna 2021 virasto aloitti aiempaa systemaattisemmin kestävän kehityksen linjausten ja vastuullisuustavoitteiden tunnistamisen ja määrittämisen.

Kestävät virastot -hankkeessa asetettiin tavoitteiksi:

- Perehtyy vuoden 2021 aikana yleisellä tasolla kestävän kehityksen tavoiteohjelmaan.
- Tunnistaa ja vähentää oman virastonsa hiilijalanjälkeä (hankinnat, matkustus, toimitilojen käyttö jne.)
- Perustaa sisäisen työryhmän pohtimaan oman toimintansa hiilikädenjälkeä ts. mitkä ovat viraston positiiviset vaikutusmahdollisuuden kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseksi.
- Tunnistaa oman toimintansa kannalta keskeiset kestävyystavoitteet ja aloittaa niiden johdonmukaisen ja tavoitteellisen kehittämisen.

Johtoryhmä on raportoinut tekemänsä linjaukset jo tehdyistä tavoitteista opetus- ja kulttuuriministeriölle osana tulosohejausta.

3. Kädenjälki merkittäväksi tunnistettuun YK:n kestävän kehityksen tavoitteeseen

Taiteen edistämiskeskuksen työ kestävän ja vastuullisen toiminnan osalta on vasta alkanut. Virasto ei pysty tässä vaiheessa kehittämistyötään vielä yksilöimään toiminnallisia tavoitteitaan kädenjälkitasolla. Seurannan toteuttamiseksi tarvittava mittaristo voidaan kehittää vasta, kun SDG-tavoitteet on pystytty suunnittelemaan yksilöidymmiksi toimenpiteiksi. SDG-tavoitteiden osalta työtä jatketaan vuonna 2021 muodostuneen ymmärryksen ja valintojen pohjalta.

3.1 Organisaation toiminnan kannalta merkittävimiksi tunnistetut vastuullisuustavoitteet ja alatavoitteet

YK:n kestävän kehityksen tavoiteohjelma Agenda 2030 tähtää äärimmäisen köyhyyden poistamiseen sekä kestävään kehitykseen, jossa otetaan ympäristö, talous ja ihminen

tasavertaisesti huomioon.

Taiteen edistämiskeskuksessa on tunnistanut YK:n kestävän kehityksen 17:sta tavoitteesta neljä ja niiden alatavoitteista yhdeksän kohtaa, joihin virasto katsoo voivansa löytää luontevasti keinoja vaikuttaa oman perustehtävänsä ja viraston muun toiminnan kehittämisen avulla. Valinnat ovat:

SDG 1 *Poistaa köyhyys sen kaikissa muodoissa kaikkialta*

Alatavoite 1.3 Toteuttaa kansallisesti asianmukaiset sosiaaliturvajärjestelmät ja -toimenpiteet, sosiaaliturvan vähimmäistasot mukaan lukien, sekä saavuttaa merkittävä vakuutussuoja köyhille ja huono-osaisille vuoteen 2030 mennessä.

Viraston tavoite: *Taiteilijoiden työllistymisen edistäminen*

Toimenpide: Moniviranomaistyön koordinointi ja johtaminen, jolla pystytään laajentamaan taiteilijoiden työmarkkinoita. Taitee tekee yhteistyötä mm. muiden ministeriöiden, TE-toimistojen, eläkevakuutuslaitoksen (MELA) ja verottajan kanssa taiteilijoiden työllistymisen tukemisessa ja tuloloukkujen purkamisessa.

Esimerkkinä käytännön toimenpiteistä mainittakoon tässä raportissa Reilun taiteen manifesti –kampanja, jonka tavoite on vahvistaa taiteilijoiden ansaintaa.

Mittari: Seuraamme monialaisviranomaistyön tuloksia, jotka edistävät taiteilijoiden työllistymisen edistymistä

Alatavoite 1.4 Taata vuoteen 2030 mennessä, että kaikilla, erityisesti köyhillä ja huono-osaisilla, on yhtäläiset oikeudet taloudellisiin resursseihin sekä mahdollisuus peruspalveluihin, maan ja muunlaisen omaisuuden omistukseen sekä hallintaan, perintöön, luonnonvaroihin, uuteen teknologiaan ja rahoituspalveluihin, esimerkiksi mikrorahoitukseen.

Viraston tavoite: *Taide- ja kulttuuripalveluilla on Suomessa peruspalvelujen asema. Taiteen edistämiskeskuksen tehtävä on edistää taidetta (osin myös kulttuuria) kansallisesti.*

Toimenpide: Etsimme keinoja taiteen saavutettavuuden lisäämiseksi kehittämis- ja valtionavustustoiminnassa (kokeilut, neuvonta, ehdot avustusten käytölle jne.). Taitee kehittää saavutettavuuden ja kulttuurisen moninaisuuden avustusinstrumenttejaan ja tukee mm. kuntia kulttuuritoimintalain toteuttamisessa, jotta taide tavoittaa mahdollisimman laajan joukon kansalaisia.

Mittari: Seurataan tuloksellisten kokeilujen ja neuvonnan toteutusten määriä, seurataan tarjonnan laajuutta eri alueilla ja osallisuuden mahdollisuuksia alueittain

SDG 10 *Vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä*

Alatavoite 10.2 Edistää vuoteen 2030 mennessä kaikkien sosiaalista, taloudellista ja poliittista osallistumista ja kannustaa siihen iästä, sukupuolesta, vammaisuudesta, rodusta, etnisyydestä, alkuperästä, uskonnosta tai taloudellisesta tai muusta asemasta riippumatta.

Viraston tavoite: *Taitee tekee työtä kulttuurisen moninaisuuden parissa parantaakseen sosiaalista ja kulttuurista osallistumista eri väestöryhmien keskuudessa*

Toimenpide: Taideyhteisöjen rahoitusten arviointiperustetta ”yhteiskunnallinen vaikuttavuus” kehitetään. Taide toteuttaa OKM:n julkaiseman Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi -raportin toimenpiteitä.

Mittari: Toimenpiteiden toteutumisen ja vaikutusten seuranta

SDG 12 Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys

Alatavoite 12.3 Puolittaa vuoteen 2030 mennessä maailmanlaajuinen ruokajätteen määrä jälleenmyyjä- ja kuluttajatasolla sekä vähentää ruokahävikkiä tuotanto- ja jakeluketjuissa sadonkorjuun jälkeinen hävikki mukaan lukien.

Toimenpide: Kestävän kehityksen periaatteita arvioidaan osana Taiken valtionavustusten arviointiperusteita. Myös yhteisöjen toiminta-avustusten hakuilmoituksissa edellytetään kestävän kehityksen mukaisia toimenpiteitä.

Virasto kehittää valtionavustusten yhteyteen liitettävää ympäristöystävällisen toimintatavan ohjeistusta. Ohjeistukseen vaikuttaa viraston oman hiilijalanjäljen mittariston laadinnan (välilliset vaikutukset) loppuraportin ehdotukset v.2022.

Alatavoite 12.5 Vähentää vuoteen 2030 mennessä merkittävästi jätteiden syntymistä ennaltaehkäisyä, kierrätyksen ja uudelleenkäytön keinoin.

Toimenpide: Taide kehittää ja tukee taideteosten ja -tuotantojen pidempää elinkaarta ja kannustaa toimijoita tuotantomateriaalien kierrätykseen.

Alatavoite 12.7 Edistää kestäviä julkisia hankintakäytäntöjä kansallisten lakien ja prioriteettien mukaisesti.

Toimenpide: Osana hankintaosaamisen kehittämistä virasto kiinnittää huomiota myös omien hankintojensa ekologisuuteen ja niihin liittyviin käytäntöihinsä.

Mittari: Seurataan ja arvioidaan kehittämistoimenpiteiden toteutumista ja vaikuttavuutta

SDG 16 Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin; rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla

Alatavoite 16.5 Vähentää merkittävästi korruptiota ja lahjontaa kaikissa muodoissaan.

Toimenpide: Laaditaan puolueettomuusohje päätöksen tekoa valmistelevalle henkilöstölle ja vertaisarvioitsijoille. Jatketaan päätösprosessien avoimuuden ja läpinäkyvyyden kehittämistä erityisesti hakuilmoitusten, arviointiperusteiden ja päätöskirjeiden osalta.

Alatavoite 16.6 Kehittää tehokkaita, vastuullisia ja läpinäkyviä instituutioita kaikilla tasoilla.

Toimenpide: Turvataan asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu varmistamalla vertaisarviointityön laaja-alainen asiantuntemus. Kehitetään ja uudistetaan tietojärjestelmiä ja henkilöstön osaamista (avoimuus ja vuorovaikutus asiakkaiden kanssa)

Alatavoite 16.7 Varmistaa joustava, kaikkia koskeva, osallistava ja edustava päätöksenteko kaikilla tasoilla.

Toimenpide: Uuden valtionavustusjärjestelmän yhteydessä lisätään asiakkaiden osallisuutta osana avustusprosessia ns. neuvottelumenettelyn avulla. Myös avustusinfoja ja asiakastilaisuuksia kehitetään yhä vuorovaikutteisemmaksi.

Mittari: Seurataan ja arvioidaan kehittämistoimenpiteiden toteutumista ja vaikuttavuutta

3.3 Viraston käytännön tapausesimerkit

Viraston vuonna 2021 toiminnassa toteutuneet tavoitteet Kestävät virastot - hankkeessa ja muussa toiminnassa:

- Virasto perehtyi vuoden 2021 aikana yleisellä tasolla kestävän kehityksen tavoiteohjelmaan
- Virastossa käynnistettiin omasta toiminnasta aiheutuvan hiilijalanjäljen laskenta ulkopuolisen konsulttiyrityksen avustuksella. Työ jatkuu vielä vuonna 2022.
- Virasto perusti sisäisen työryhmän, joka edistää edellä mainittua mittariston laadintaa ja tulee pohtimaan oman toimintansa hiilikädenjälkeä ts. mitkä ovat viraston positiiviset vaikutusmahdollisuuden kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseksi.
- Virasto tunnisti oman toimintansa kannalta keskeiset kestävyystavoitteet ja muodosti niiden johdonmukaisen ja tavoitteellisen kehittämisen edistämiseksi työryhmän.
- Asiantuntemuksen lisääminen
Virastossa aloitti kulttuurisen moninaisuuden taideasiantuntija joulukuussa 2021. Hänen tehtävänsä on vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden osaamista viraston omassa toiminnassa ja rakentaa virastolle aiempaa laajempaa moninaisuusverkostoa. Viraston tavoite on lisätä omaa osaamista ja toimintaa kulttuurisen moninaisuuden inklusiivisen osaamisen toteuttajana ja tukijana Suomessa.
- Avustusten arviointiperusteissa kannustetaan ja edellytetään kestävää toimintaan
- Reilun taiteen kampanja
Ammattitaiteilijat Suomessa eivät yleensä saa työstään asianmukaista palkkaa tai heidän työtään ei ymmärretä työksi. Tilanteen parantamiseksi Taiteen edistämiskeskuksella on ollut monivuotinen ”Reilun taiteen kampanja”. Kampanjan yhteydessä on pyritty lisäämään sekä mahdollisten ostajien ymmärrystä taiteen ammattilaisuudesta että taiteen ammattilaisten kykyä pyytää asianmukaista korvausta työstään. Tavoitteena on köyhyyden poistaminen, sosiaalisen eriarvoisuuden vähentäminen sekä toimeentulon edellytysten parantuminen

4. Jalanjälki eli toiminnan negatiiviset vaikutukset toimintaympäristöön

Taiteen edistämiskeskus käynnisti yhteistyön asiantuntevan konsulttitoimiston kanssa vuonna 2021 viraston hiilijalanjäljen mittariston laatimiseksi.

Työ jatkuu yhä vuonna 2022, joten mittaristo ei ole vielä valmis ja negatiivisten ekologisten, sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten nykytilan selvittäminen on vielä kesken.

5. Raportin laadintatapa

Raportti on pyritty laatimaan virastoa läpäisevästi, yhteistyönä eri asioista vastaavien henkilöiden toimesta. Kestävän ja vastuullisen toiminnan edistämistä on pystytty tekemään virastossa leveällä tarkastelulla ja johto on työhön sitoutunut.

Taiteen edistämiskeskuksen ensimmäinen vaikuttavuusraportointi tuo esille viraston heräämisen asiaan. Myös sen, että kysymykset ovat laajoja ja tavoitteiden sekä mittaristojen laadinta vaatii pidemmän aikajakson työn ja sitoutumisen. Työ on kuitenkin hyvällä alulla ja yleinen tietoisuus on saavutettu.